

Hij zet zijn relaas voort in de tegenwoordige tijd:

‘Nu ben ik alleen tussen vier witte muren. Ik bekijk de inventaris (matras, kruk, houten lepel en mes, de ton, bord, wasblik, mand en emmer), hang mijn jas aan de kapstok en wrijf mijn pijnlijke polsen. Mijn hart bonst: wanneer ga ik eraan? Bekijk de opschriften op de muren, niet bemoedigend, vast van een ter dood veroordeelde. ‘Nooit zal ik mijn Vader en Moeder meer zien’, en hetzelfde in het Fries. ‘God wees mij zondaar genadig in de dood’, schrijft de stakker verder en steeds maar weer ‘Moeder, lieve Moeder’, ‘Boukje mijn schatje’. Veertien dagen later vertelt mij de binnenkant van de krukpoot wie het is en dat hij ter dood veroordeeld is.

Een brood en een beker taptemelk wordt door het luik geschoven. Ik dwing mij het droge brood naar binnen te proppen. Eten, zorg dat je krachtig bent bij het verhoor! Vreemd gevoel ineens om voor een vuurpeloton te moeten staan. Eigenlijk heel eenvoudig. Stilstaan en wachten. Kun je dat? Ik ga in de houding staan twee meter vanaf het kijkgaatje in de deur en kijk er strak naar. Denk je in dat dat een geweer is, kun je je behoorlijk beheersen? Ik zeg hardop tegen mijzelf: ‘Ja, ik kan het’. Dat geeft weer wat rust.

Nu nadenken wat wèl en wat niet bekend is. Bedenk dat ieder onbedachtzaam woord de dood van een medestrijder kan betekenen. Er wordt op de muur geklopt, ik geef geen antwoord; overal zie ik nu verraders. Het wordt donker, met een deken over mij heengetrokken probeer ik te slapen. Als een mallemolent wentelt alles door mijn hoofd; hoe red ik mij daaruit, er is zoveel bewijs.

. . . Plots gaat de deur open, de *Wachtmeister* beveelt, dat ik alles wat los is, kruk, beddeplanken, emmer, enz. eruit moet zetten, daar ik in *streng* *Einzelhaft* zit. Hij kijkt mij aan met een gezicht of ik alweer een vlucht poging gedaan heb en kijkt de raamschuiver na. Pats, deur dicht. Nu proberen te slapen, om fit te zijn voor het verhoor. Mijn avondgebed geeft mij rust.¹

Men ziet: Boellaard wist zijn evenwicht spoedig te herwinnen. Anderen hadden daar meer moeite mee: zij kwamen in een soort paniektoestand te verkeren waarin het hun onmogelijk was, geordend over iets na te denken. Steeds dezelfde gedachten joegen door hun hoofd: wat zij gedaan hadden, welke straffen daar op stonden. Zij gaven zichzelf geen kans meer, waren als gebiologeerd door het levenseinde dat zij met snelheid zagen naderen. Bij hen kon het enige tijd duren voor zij beseften dat lang niet vaststond dat de ‘SD’ alles wist wat zij wisten, en dat het in elk geval hun plicht was, zo enigszins mogelijk de namen van makkers uit de illegaliteit en de gebruikte adressen te verzwijgen. Dan begon een koortsachtig zoeken naar constructies

¹ A.v., p. 49–50.